



Bruksela, dnia 17.12.2019 r.
COM(2019) 650 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU
EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO, KOMITETU REGIONÓW I EUROPEJSKIEGO
BANKU INWESTYCYJNEGO**

Roczna strategia zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2020 r.

{SWD(2019) 444 final}

„Chcę Europy, która mierzy wyżej, jeśli chodzi o sprawiedliwość społeczną i dobrobyt. Ta obietnica leży u podstaw Unii.”
Ursula von der Leyen, 16 lipca 2019 r.

WPROWADZENIE

Wzrost gospodarczy nie jest celem samym w sobie. Gospodarka musi służyć ludziom i naszej planecie. Kwestie związane z klimatem i środowiskiem, postęp technologiczny i zmiany demograficzne doprowadzą do głębokiej przemiany naszego społeczeństwa. Unia Europejska i państwa członkowskie muszą zareagować na te przesunięcia strukturalne, wprowadzając nowy model wzrostu, który będzie uwzględniał ograniczenia naszych zasobów naturalnych i zapewniał nowe miejsca pracy i trwałe dobrobyt w przyszłości.

Gospodarka europejska z powodzeniem zamknęła trwający kilka lat okres zarządzania kryzysem finansowym. Europa odnotowuje wzrost siódmy rok z rzędu, jednak perspektywy zewnętrzne i geopolityczne pogarszają się, wzrasta niepewność i wydaje się, że gospodarka europejska zmierza w kierunku okresu stłumionego wzrostu i niskiej inflacji.

Aby utrzymać konkurencyjność w przyszłości i osiągnąć cel zakładający neutralność klimatyczną Europy, musimy teraz skierować naszą uwagę na długoterminowe wyzwania gospodarcze. Objęcie urzędu przez nową Komisję – która zaproponowała ambitny Europejski Zielony Ład i za priorytet uznała Europę działającą na rzecz swoich obywateli i Europę na miarę ery cyfrowej – to dobra okazja, aby rozpocząć działania w kierunku wprowadzenia tego zrównoważonego nowego modelu wzrostu.

Ten program gospodarczy ma przekształcić Unię w gospodarkę zrównoważoną, pomagając UE i jej państwom członkowskim w osiągnięciu wyznaczonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych celów zrównoważonego rozwoju, do czego UE i jej państwa członkowskie się zobowiązały. Musi pobudzać podwójną transformację – cyfrową i klimatyczną – i ją wspierać, przekształcając naszą społeczną gospodarkę rynkową tak, aby Europa nadal oferowała najbardziej zaawansowane system opieki społecznej na świecie oraz stanowiła dynamiczne centrum innowacji i konkurencyjnej przedsiębiorczości.

Europejski Zielony Ład to nasza nowa strategia na rzecz wzrostu. Przewiduje się w niej, że zrównoważony rozwój – we wszystkich jego aspektach – i dobrostan obywateli będą kierowały naszymi działaniami. Wymaga to połączenia czterech wymiarów: środowiska, wydajności, stabilności i sprawiedliwości.

Głównym elementem naszej strategii wzrostu są cztery uzupełniające się wymiary.

Po pierwsze, powinniśmy skupić nasze wysiłki na przeprowadzeniu transformacji ku przyjaznemu dla środowiska i neutralnemu dla klimatu kontynentowi, która ma nastąpić do 2050 r., i zapewnić, aby wszyscy czerpali korzyści z powstających w tym procesie możliwości.

Po drugie, dzięki opracowaniu nowych technologii i trwałych rozwiązań Europa będzie mogła przodować w osiąganiu wzrostu gospodarczego w przyszłości i może stać się światowym liderem w coraz bardziej scyfryzowanym świecie, w tym w obszarach kluczowych dla

suwerenności technologicznej takich jak cyberbezpieczeństwo, sztuczna inteligencja i sieć 5G. Technologie cyfrowe są kluczowym czynnikiem kształtującym Europejski Zielony Ład.

Po trzecie, Unia powinna zakończyć budowę unii gospodarczej i walutowej w celu zapewnienia, aby wszystkie instrumenty gospodarcze były gotowe i dostępne na wypadek znaczących niekorzystnych wstrząsów gospodarczych. Należy wzmocnić międzynarodową rolę euro, aby poprawić pozycję Europy na świecie i na rynkach globalnych oraz pomóc w ochronie europejskich przedsiębiorstw, konsumentów i rządów przed niesprzyjającymi warunkami zewnętrznymi. Najlepszym środkiem prowadzącym do zwiększenia stabilności finansowej w Europie, a tym samym międzynarodowej roli euro, jest dynamiczna i odporna unia gospodarcza i walutowa, opierająca się na solidnych podstawach zapewnionych przez unię bankową i unię rynków kapitałowych.

Po czwarte, nowy program gospodarczy musi zapewnić, aby transformacja była sprawiedliwa i miała włączający charakter i w pierwszej kolejności była skupiona na człowieku. Szczególną uwagę należy poświęcić regionom, sektorom przemysłu i pracownikom, którzy będą musieli w największym stopniu dostosować się do zmian.

Centralny element programu będzie stanowiła strategia przemysłowa posiadająca silne podstawy na jednolitym rynku, która umożliwi naszym przedsiębiorstwom innowacyjne działania i opracowywanie nowych technologii, wzmacniając jednocześnie obieg zamknięty gospodarki i tworząc nowe rynki. Oznacza to skupienie polityki gospodarczej Europy na długim okresie, aby zaoferować młodszemu pokoleniu we wszystkich częściach Europy zrównoważoną i pomyślną przyszłość. Musimy zmienić nasze podejście ze stopniowego na systemowe we wszystkich obszarach polityki, czyli przyjąć podejście przewidujące zaangażowanie całej administracji rządowej. Proces ten powinien mieć charakter włączający i zostanie opracowany wraz z Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi, partnerami społecznymi i zainteresowanymi podmiotami. Cele zrównoważonego rozwoju znajdują się w centrum kształtowania polityki i działań UE. W tym celu europejski semestr zapewnia dobrze ugruntowane ramy koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia, konieczne, aby przeprowadzić Unię Europejską i jej państwa członkowskie przez transformację, która ma skutki dla całej gospodarki. W niniejszej rocznej strategii zrównoważonego wzrostu gospodarczego Komisja przedstawia priorytety polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia dla UE. W ramach tego podejścia można osiągnąć synergii, analizować kompromisy między czterema wymiarami programu na rzecz wzrostu oraz wypracowywać odpowiednie rozwiązania.

1. Perspektywy gospodarcze Europy

Gospodarka europejska odnotowuje obecnie wzrost gospodarczy siódmy rok z rzędu. Przewiduje się, że gospodarka będzie nadal rosła w latach 2020–2021, mimo że perspektywy wzrostu osłabiły się. Sytuacja na rynkach pracy jest dobra, bezrobocie nadal

spada, choć w wolniejszym tempie ⁽¹⁾. W obszarze finansów publicznych zachodzi stała poprawa, nasz system bankowy jest bardziej solidny, a fundamenty naszej unii gospodarczej i walutowej są mocniejsze. Inwestycje i potencjalny wzrost gospodarczy utrzymują się jednak poniżej poziomu sprzed kryzysu. Przewiduje się nieznaczne pogorszenie sald budżetowych sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2019–2021, z powodu niższego wzrostu i nieco mniej rygorystycznej uznaniowej polityki budżetowej w niektórych państwach członkowskich, w tym ekspansywnej polityki budżetowej w kilku z nich.

Na krótkoterminowe perspektywy gospodarcze ma wpływ o wiele bardziej niesprzyjające otoczenie gospodarcze i geopolityczne oraz wysoka niepewność. Światowe perspektywy wzrostu gospodarczego są niestabilne. Napięcia handlowe w sektorze przetwórstwa przemysłowego oraz niepewność geopolityczna mają negatywny wpływ na decyzje inwestycyjne. Spadek intensywności handlu, w połączeniu z niskim wzrostem wydajności, może mieć długotrwałe skutki dla pozycji Europy na świecie, który w coraz większym stopniu kształtuje rywalizacja między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Dotyczy to w szczególności sektora przetwórstwa przemysłowego, w którym następują oprócz tego zmiany strukturalne. W rezultacie gospodarka europejska wydaje się zmierzać w kierunku okresu słabszego wzrostu i niskiej inflacji. Obecnie przewiduje się, że produkt krajowy brutto (PKB) strefy euro wzrośnie o 1,1 % w 2019 r. i o 1,2 % w 2020 r. i 2021 r. Dla całej UE przewiduje się w latach 2019–2021 wzrost PKB o 1,4 % rocznie.

Perspektywom wzrostu gospodarczego w średnim okresie zagrażają starzenie się społeczeństwa, zbyt powolny wzrost wydajności oraz nasilające się skutki degradacji środowiska. Przewiduje się, że do 2024 r. na skutek starzenia się społeczeństwa siła robocza w 11 państwach członkowskich zmniejszy się o ponad 3 % w porównaniu ze stanem obecnym². Do 2060 r. siła robocza UE zmniejszy się o 12 %. Zmiany te, wraz z utrzymującą się od dziesięcioleci tendencją spadkową w odniesieniu do wzrostu wydajności nadwerężą potencjał wzrostu gospodarczego i obciążą finanse publiczne w przyszłości. Ponadto przewiduje się, że skutki degradacji środowiska będą miały coraz większy wpływ na działalność gospodarczą, ze względu na coraz częściej występujące ekstremalne warunki pogodowe, wpływ na zdrowie ludzi i mniej niezawodny dostęp do zasobów materialnych i usług ekosystemowych.

Na horyzoncie zbierają się chmury, Europa musi zatem opracować nowy paradygmat wzrostu, który skutecznie poradzi sobie z długoterminowymi wyzwaniem zmieniającymi społeczeństwo. Ten nowy paradygmat będzie również kluczowym czynnikiem prowadzącym do osiągnięcia przez Europę pozycji lidera politycznego i gospodarczego w skali światowej. Pobudzi też potencjalny wzrost gospodarczy, co pomoże Europie w utrzymaniu silnej pozycji w obliczu rosnącej niepewności w krótkim okresie.

¹ We wniosku Komisji i Rady w sprawie wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu, przyjętym wraz z roczną strategią zrównoważonego wzrostu gospodarczego (COM(2019) 653), przedstawiono szczegółowe zestawienie zmian zachodzących na rynku pracy i w polityce społecznej, w tym za pomocą tablicy wskaźników społecznych.

² Sprawozdanie na temat starzenia się społeczeństwa za 2018 r. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip079_en.pdf

2. Nowy paradygmat, aby sprostać powiązanim ze sobą głównym wyzwaniom

Trwała konkurencyjność od zawsze stanowiła centralny element społecznej gospodarki rynkowej w Europie i powinna pozostać jej przewodnią zasadą w przyszłości. Dążenie do zrównoważonego modelu gospodarczego, dzięki technologii cyfrowej i czystej technologii, może zapewnić Europie pozycję lidera w procesie transformacji. Wiodącą rolę pod względem ochrony środowiska oraz silną, innowacyjną bazę przemysłową należy traktować jako dwa nierozłączne elementy nadające Unii przewagę konkurencyjną wynikającą z jej pozycji pioniera. Koniecznym warunkiem sukcesu są stabilna gospodarka, umożliwiająca realizację polityki skupionej na perspektywie długoterminowej, oraz sprawiedliwa transformacja w odniesieniu do osób najbardziej nią dotkniętych; pozwolą one na zakończenie budowy stosownych ram.

W nadchodzących latach nasza polityka gospodarcza będzie określana przez cztery wymiary: zrównoważenie środowiskowe, wzrost wydajności, sprawiedliwość i stabilność makroekonomiczną. Te wymiary – ściśle powiązane ze sobą i wzajemnie się wzmacniające – powinny kształtować reformy strukturalne, inwestycje i odpowiedzialną politykę budżetową we wszystkich państwach członkowskich.

Te cztery kluczowe wymiary będą miały zasadnicze znaczenie w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Włączenie tych celów do europejskiego semestru, który skupia się w szczególności na kwestiach gospodarczych i związanych z zatrudnieniem, stanowi wyjątkową okazję do uznania człowieka, zdrowia ludzkiego i naszej planety za centralne elementy polityki gospodarczej. W dzisiejszej sytuacji geopolitycznej priorytetowe uwzględnienie celów zrównoważonego rozwoju w kształtowaniu polityki unijnej i w unijnych działaniach stanowi również wyraźny sygnał, pokazując, że Europa jest zaangażowana w dążenie do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.



Aby pomyślnie zrealizować te założenia, należy zrównoważyć koszty i korzyści w krótkim i długim okresie. Korzyści powinny być dzielone, a kosztów nie mogą ponosić osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. Zarówno sama zmiana klimatu, jak i polityki wspomagające, konieczne, aby sprostać wyzwaniom towarzyszącym tej zmianie, mają znaczące efekty dystrybucyjne, w szczególności w krótkim okresie. Opracowując polityki i formułując zalecenia dotyczące reform strukturalnych, należy dopilnować, aby zapewniono wsparcie dla osób najbardziej dotkniętych tymi zmianami społecznymi. Z drugiej strony zielona transformacja przyczyni się również do tworzenia nowych miejsc pracy i poprawy dobrostanu, na przykład w postaci zdrowszego środowiska pracy i życia. W innych obszarach polityki również dochodzi do kompromisów w krótkim okresie. Na przykład w przypadku dążenia do wzrostu bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu integracja na rynku pracy pracowników o niższych umiejętnościach może ograniczyć średnią wydajność w krótkim okresie. Nie wpływa to jednak negatywnie na długoterminowe korzyści z integracji rynku pracy, które z czasem przyczynią się do powstania bardziej zrównoważonego i dostatniego społeczeństwa. Aby zmaksymalizować efekty synergii między różnymi określonymi celami polityki, konieczne będą znaczne inwestycje publiczne i prywatne, na przykład w kształcenie, przekwalifikowanie i innowacje.

3. Zrównoważenie środowiskowe

Zadaniem obecnego pokolenia jest sprostać wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu i środowiskiem. Ta sytuacja nie zmieni się w najbliższych latach. Przejście do neutralności

klimatycznej wymaga głębokiej transformacji gospodarczej, która musi nastąpić w trakcie jednego pokolenia. Zmiany te dotyczą nie tylko sektorów energii, budownictwa i transportu, lecz również przemysłu, rolnictwa i sektora usług. Jednocześnie zmiany te oferują wyjątkową okazję do zmodernizowania dezaktualizującego się kapitału gospodarki UE i pobudzenia konkurencyjności w trwały sposób, stawiając człowieka w centrum transformacji.

Większe skupienie się na polityce klimatycznej i środowiskowej wzmacnia europejski semestr, by służył jako uniwersalne narzędzie kształtujące politykę gospodarczą i politykę zatrudnienia. Możliwości wzrostu wynikające z większego skupienia się na zrównoważeniu środowiskowym stanowią centralny element programu gospodarczego Europy. Semestr dostarcza państwom członkowskim konkretnych wskazówek na temat tego, w których obszarach najbardziej konieczne są reformy strukturalne i inwestycje, aby osiągnąć bardziej zrównoważony i konkurencyjny model gospodarczy. Semestr może również pomóc państwom członkowskim w identyfikowaniu i rozpatrywaniu kompromisowych rozwiązań, na przykład przez łagodzenie skutków społecznych wzrostu cen energii za pomocą odpowiednich polityk społecznych i budżetowych. Europa powinna prowadzić stanowcze działania w takich obszarach jak gospodarka o obiegu zamkniętym, energia ze źródeł odnawialnych, energooszczędne budynki i transport niskoemisyjny. Przemysł UE już należy do najbardziej energooszczędnych na świecie. Europa powinna to wykorzystać i zapewnić dodatkowe zachęty dla przedsiębiorstw i inwestorów, aby umożliwić państwom członkowskim osiągnięcie ambitnych celów klimatycznych. W reformach należy uwzględnić wsparcie dla tych osób, sektorów i regionów, które najbardziej ucierpią na transformacji. Dalsze skupianie polityki spójności na zielonych i cyfrowych inwestycjach przyczyni się do realizacji tej strategii.

Europa powinna zainwestować rekordowe kwoty w nowatorskie badania i innowacje, wykorzystując w pełni elastyczność następnego budżetu UE, aby skupić się na obszarach o największym potencjale. Inwestycje należy przeznaczyć na aktywa ekologiczne, które są najbardziej wydajne, jeżeli chodzi o łagodzenie zmiany klimatu, oraz działania w zakresie radykalnych innowacji na szczeblu UE i szczeblu krajowym. Osiągnięcie obecnych celów klimatycznych i energetycznych na 2030 r. będzie wymagało w latach 2021–2030 dodatkowych inwestycji w system energii w wysokości 260 mld EUR rocznie. Największy zastrzyk inwestycyjny będzie wymagany, aby zwiększyć efektywność energetyczną w sektorze mieszkaniowym i sektorze usług. Ponadto konieczne są znaczne inwestycje w infrastrukturę wytwarzania energii elektrycznej i infrastrukturę sieciową. Szybkie uruchomienie infrastruktury paliw alternatywnych w ciągu następnych dwóch lat będzie kluczowe, aby przemysł motoryzacyjny mógł osiągnąć cele w zakresie emisji w odniesieniu do nowych samochodów.

W tym kontekście konieczne są zmiany systemów opodatkowania/subsydiów, aby zachęty były neutralne dla klimatu i przyjazne dla środowiska oraz aby zgromadzić środki potrzebne do finansowania inwestycji. Jednak finansowanie publiczne samo w sobie nie wystarczy. Musimy wykorzystać inwestycje prywatne, umieszczając ekologiczne i zrównoważone finansowanie w centrum łańcucha inwestycyjnego oraz systemu finansowego w Europie.

Dzięki planowi inwestycyjnemu na rzecz zrównoważonej Europy Unia Europejska może odgrywać rolę katalizatora prywatnych i publicznych zielonych inwestycji. Plan ten połączy finansowanie przeznaczone specjalnie na wsparcie zrównoważonych inwestycji

z propozycjami poprawy ram regulacyjnych, uruchamiając zrównoważone inwestycje w każdym zakątku UE. Zostanie to osiągnięte przez przeznaczenie największej dotąd części wydatków UE na kwestie związane z klimatem, zgromadzenie prywatnego finansowania przez udzielanie gwarancji, stworzenie ram wspomagających oraz przez pomoc promotorom projektów w ustrukturyzowaniu rozwojowych zielonych projektów. Program InvestEU znacznie przyczyni się do tego procesu. Ponadto grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) stanie się bankiem klimatycznym Europy, podwajając swój cel klimatyczny do 50 %. W kontekście przyszłego mechanizmu sprawiedliwej transformacji Komisja współpracuje również z grupą EBI w celu uruchomienia znaczących inwestycji dla regionów, które będą wymagały szczególnego wsparcia w transformacji środowiskowej i klimatycznej w okresie obejmującym kolejne wieloletnie ramy finansowe.

Rosnące dochody z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) stanowią dodatkowe źródło finansowania działania na rzecz klimatu i modernizacji gospodarki. W 2018 r. dochody ze sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji wyniosły około 14 mld EUR. Przewiduje się, że w 2019 r. dochody z aukcji EU ETS będą nawet wyższe i w nadchodzących latach roczne dochody utrzymają się na wysokim poziomie. Środki te należy wykorzystać na dążenie do realizacji celów klimatycznych i energetycznych na 2030 r. oraz na inwestycje w osiągnięciu neutralności klimatycznej.

4. Wzrost wydajności

W sytuacji starzenia się społeczeństwa i coraz bardziej wiążących ograniczeń zasobów przyszły wzrost dochodów i zatrudnienia w Europie będzie w głównej mierze uzależniony od wyższego poziomu wydajności i innowacji. Wzrost wydajności w UE utrzymuje się znacznie poniżej poziomu wzrostu pozostałych podmiotów globalnych. Państwa członkowskie przestały dotrzymywać kroku Stanom Zjednoczonym już w latach 80. XX w. Odzwierciedla to również sytuację przedsiębiorstw europejskich na świecie. Spośród 100 największych spółek, których akcje są notowane na giełdzie, jedynie 23 to spółki europejskie. Dziesięć lat temu liczba ta wynosiła 40. Jednocześnie nasiliły się różnice w samej UE – 10 % regionów o najlepszych wynikach wykazuje sześciokrotnie wyższą wydajność niż 10 % regionów o najgorszych wynikach. Stworzenie krajowych rad ds. produktywności mogłoby przyczynić się do wzbogacenia krajowych dyskusji na temat tego, w jaki sposób zwiększyć wydajność, dzięki dostarczaniu wysokiej jakości niezależnych analiz i zwiększeniu odpowiedzialności organów krajowych za reformy strukturalne.

Osiągnięcie wyższej wydajności wymaga systematycznej i przyszłościowej strategii w zakresie badań naukowych i innowacji. W większości państw członkowskich różnica w wydajności między najlepiej radzącymi sobie przedsiębiorstwami a przedsiębiorstwami pozostającymi w tyle zwiększyła się. Reformy strukturalne ukierunkowane na propagowanie rozprzestrzeniania się innowacji i poprawę dostępu do finansowania mogłyby umożliwić o wiele większej liczbie przedsiębiorstw czerpanie korzyści z innowacji, pobudzając tym samym wzrost wydajności. Należy wspierać publiczne i prywatne inwestycje w innowacyjne technologie, w tym zaawansowane technologie cyfrowe, aby promować tworzenie nowych produktów, usług i modeli biznesowych. Potrzebnych jest więcej młodych i elastycznych innowatorów stosujących przełomowe technologie – takich, jakimi zaledwie dekadę temu byli dzisiejsi giganci technologiczni.

Technologie cyfrowe, takie jak sztuczna inteligencja lub internet przedmiotów oraz dostęp do danych, są kluczowe, aby gospodarka była bardziej wydajna i zielona. Zmieniają sposób, w jaki się porozumiewamy, żyjemy, pracujemy. Zmieniająca się dynamika spowodowana transformacją cyfrową wymaga dodatkowych ambitnych działań na szczeblu UE i szczeblach krajowych, w postaci zwiększonych inwestycji, przepisów sprzyjających innowacjom, skutecznych reform oraz podejścia ukierunkowanego na człowieka w oparciu o wartości europejskie. Europa potrzebuje solidnej bazy przemysłowej, opierającej się na wspólnej strategii i połączonych zasobach w kluczowych sektorach, aby być w stanie samodzielnie opracować technologie konieczne do utrzymania się w czołówce światowej konkurencji. Europa musi również pozostać niezależna technologicznie dzięki inwestowaniu w niezależne technologie takie jak blockchain, obliczenia wielkiej skali i kwantowe technologie obliczeniowe oraz algorytmy i narzędzia umożliwiające udostępnianie i wykorzystanie danych. Dane i sztuczna inteligencja to główne czynniki pobudzające innowację, które pomogą nam znaleźć rozwiązania dla wyzwań społecznych, od ochrony zdrowia po rolnictwo i produkcję żywności, od bezpieczeństwa po przetwórstwo przemysłowe.

W dobie nasilających się napięć na świecie jednolity rynek UE oferuje państwom członkowskim szeroki wachlarz możliwości ekspansji handlowej, tworzenia miejsc pracy i pobudzania wzrostu. To głównie dzięki jednolitemu rynkowi gospodarka UE zachowuje odporność. Konkurenci Europy to gospodarki o wielkości całych kontynentów, dlatego też UE potrzebuje rzeczywistego jednolitego rynku o skali kontynentalnej. Korzyści są oczywiste: nowości technologiczne rozprzestrzeniają się w szybszym tempie na ujednoliconym rynku. Dobrze funkcjonujące rynki produktów i usług są kluczowym czynnikiem napędzającym wzrost wydajności, ponieważ umożliwiają bardziej efektywną alokację zasobów. Postępy w integracji rynku są jednak nierówne i konieczny jest nowy impuls również w przypadku jednolitego rynku cyfrowego, sieci europejskich i unii rynków kapitałowych.

Standaryzacja będąca jednym z głównych elementów jednolitego rynku odgrywa kluczową rolę w realizowaniu unijnego programu na rzecz zrównoważonego rozwoju. Normy mają zasadnicze znaczenie w kierowaniu przedsiębiorstw ku celom zrównoważonego rozwoju, gdyż pełnią funkcję pomostów łączących przepisy prawne z pragmatyczną praktyką techniczną. Ponadto normy przyczyniają się również do rozwoju konkurencyjności dzięki ograniczeniu kosztów produkcji i zwiększeniu wielkości rynku. Z tych powodów standaryzacja może pomóc w opracowaniu innowacyjnych produktów i procesów produkcyjnych, które w oparciu o najnowsze osiągnięcia technologiczne przyczyniają się do efektywności energetycznej, zwiększenia recyklingu i zrównoważonej produkcji. Najbardziej wyraźnymi przykładami roli norm w promowaniu programu na rzecz zrównoważonego rozwoju, są: Ekoprojekt i ramy polityki etykietowania energetycznego³. Wreszcie normy przyczyniają się również do uczciwej konkurencji w skali światowej.

³ Od 2009 r. Ekoprojekt generuje znaczne oszczędności energii i prowadzi do unikania emisji dwutlenku węgla, jak również coraz częściej generuje oszczędności w zakresie wydajności materiałowej.

Jednolity rynek stanowi jedno z najważniejszych osiągnięć Unii. Bezprecedensowa integracja w ostatnim ćwierćwieczu doprowadziła do zacieśnienia powiązań gospodarczych i społecznych między obywatelami i przedsiębiorstwami we wszystkich państwach członkowskich. Jednolity rynek może dostarczyć jeszcze więcej korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom.

Budowa jednolitego rynku musi zostać ukończona i musi on być realizowany w tych obszarach, w których wcześniejsze działania nie przyniosły jeszcze rezultatów zgodnych z oczekiwaniami. Należy go również stale dostosowywać, aby stawał czoła nowym wyzwaniom. Dotyczy to również ostatnio przyjętych aktów prawnych mających wpływ na **cyfrową** stronę gospodarki. Kryzys finansowy uwypuklił znaczenie stabilności i integracji na **rynkach kapitałowych i finansowych**, których fragmentacja pozostaje przeszkodą dla rozwoju przedsiębiorstw i inwestycji. **Energia** stała się kluczowym elementem integracji w Unii, lecz rynki energii są nadal w dużej mierze rozdrobnione na szczeblu krajowym. Zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zgodności funkcjonowania jednolitego rynku z oczekiwaniami społecznymi mają również cele w zakresie środowiska, klimatu i infrastruktury. Jednolity rynek jest poddawany gruntownym przekształceniom, aby zagwarantować unijnym przedsiębiorstwom i osobom fizycznym pełne wykorzystanie możliwości oferowanych przez nowe technologie, w tym transformację cyfrową.

Jednolity rynek ma kluczowe znaczenie dla europejskiego semestru, a europejski semestr jest niezwykle istotny dla jednolitego rynku. Wiele barier strukturalnych uniemożliwiających czerpanie w pełni korzyści płynących z jednolitego rynku wynika w rzeczywistości z przepisów lub praktyk administracyjnych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, co pogarsza otoczenie działalności gospodarczej i zniechęca firmy do prowadzenia działalności transgranicznej. W niektórych państwach członkowskich brak zdolności administracyjnych lub wykwalifikowanego personelu szkodzi funkcjonowaniu rynków zamówień publicznych.

Te ustalenia znajdują odzwierciedlenie w **sprawozdaniu z funkcjonowania jednolitego rynku**, które jest nowością w cyklu europejskiego semestru na 2020 r. i jest publikowane jednocześnie z niniejszą roczną strategią zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Celem sprawozdania jest **ocena wyników rynkowych gospodarki realnej na jednolitym rynku**. Podczas gdy w przeszłości wysiłki w zakresie monitorowania skupiano głównie na otoczeniu prawnym jednolitego rynku w celu zapewnienia jego właściwego wdrożenia, sprawozdanie to koncentruje się przede wszystkim **na wynikach i osiągnięciach jednolitego rynku**.

W sprawozdaniu uwzględniono po pierwsze **przeszkody, które utrudniają zapewnienie obywatelom i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku**. Po drugie, dokonano w nim oceny **osiągnięć w ramach jednolitego rynku**: większego wyboru dla konsumentów i przedsiębiorstw, niższych cen oraz wysokich standardów bezpieczeństwa konsumentów i ochrony środowiska. Przeanalizowano w nim ponadto szeroki zakres działań

⁴ Sprawozdanie z funkcjonowania jednolitego rynku SWD(2019) 443.

mających znaczenie dla dobrego funkcjonowania jednolitego rynku, **w tym jego efektywności środowiskowej i transformacji cyfrowej**. W tym kontekście sprawozdanie z funkcjonowania jednolitego rynku służy podkreśleniu znaczenia reform strukturalnych na szczeblu państw członkowskich dla dobrego funkcjonowania jednolitego rynku.

Zwrócenie większej uwagi na kwestie związane z jednolitym rynkiem będzie również stanowić wsparcie dla integracji. Reformy strukturalne na ściśle zintegrowanym rynku przyniosą korzyści konsumentom w kraju, w którym takie reformy są realizowane, ale ich skutki będą również odczuwalne dla konsumentów w innych państwach członkowskich.

Sektor finansowy w Europie musi w bardziej skuteczny sposób wspierać innowacje i inwestycje w gospodarkę. Europa musi nadal rozwijać swoje rynki finansowe, tak aby wszystkie rentowne przedsiębiorstwa, w tym w innowacyjne przedsiębiorstwa przyszłości, mogły uzyskać środki na inwestycje w zakresie tworzenia miejsc pracy i wzrostu. Kolejne działania w kierunku dokończenia tworzenia unii rynków kapitałowych zapewnią przedsiębiorstwom dostęp do finansowania niezbędnego do rozwoju, wprowadzania innowacji i rozszerzania swojej działalności. Przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP, muszą w pełni korzystać z integracji zachodzącej w transgranicznych łańcuchach wartości i płynnego łączenia się przemysłu i usług, które jest typowe dla ery cyfrowej. Do realizacji tego celu przyczyni się również budżet UE, dzięki odblokowaniu prywatnych inwestycji w tych sektorach.

Bez daleko idących inwestycji w edukację i rozwój umiejętności nie można osiągnąć większej wydajności i innowacyjności. Kluczowe znaczenie ma wspieranie dorosłych pracowników, w szczególności 60 milionów osób dorosłych o niskich kwalifikacjach, w rozwijaniu szerszych umiejętności na wyższym poziomie. Potrzebne są również reformy w zakresie kształcenia i szkolenia wstępnego, aby odwrócić tendencję wzrostową w odniesieniu do odsetka uczniów osiągających słabsze wyniki – obecnie utrzymuje on się na poziomie powyżej 20 % w przypadku umiejętności czytania, matematyki i nauk przyrodniczych. Należy rozwiązać problem niedoboru umiejętności cyfrowych. Kompleksowe strategie na rzecz umiejętności powinny koncentrować się na indywidualnych potrzebach w zakresie doskonalenia zawodowego i przekwalifikowywania, co stanowi wspólne zadanie osób fizycznych, przedsiębiorstw i rządów, przy uwzględnieniu potrzeb tych najbardziej narażonych na zagrożenia.

Wzrostowi gospodarczemu i wydajności muszą towarzyszyć konkurencyjne i efektywne rynki oraz reformy strukturalne usuwające wąskie gardła w otoczeniu działalności gospodarczej. Dobre rządzenie, wydajne instytucje, niezależne i skuteczne systemy wymiaru sprawiedliwości, wysokiej jakości administracje publiczne, solidne ramy antykorupcyjne, sprawne udzielanie zamówień publicznych, skuteczne ramy prawne dotyczące niewypłacalności oraz wydajne systemy podatkowe są ważnymi czynnikami budującymi otoczenie działalności gospodarczej w danym państwie członkowskim. Wszystkie te aspekty, w tym kwestie związane z praworządnością, mogą mieć wpływ na decyzje inwestycyjne, a co za tym idzie – są istotne pod kątem zwiększenia wydajności i konkurencyjności. Tym bardziej w zglobalizowanym i cyfrowym otoczeniu, w którym kapitał jest bardzo mobilny. Informacje na temat wyników państw członkowskich w kontekście instytucjonalnym i administracyjnym,

zebrane w ramach innych istniejących procesów zarządzania, zostaną uwzględnione w europejskim semestrze i w ocenie makroekonomicznej.

5. Sprawiedliwość

Aby poprawić swoje wyniki gospodarcze i społeczne, UE musi w pełni realizować zasady Europejskiego filaru praw socjalnych. Chociaż ożywienie gospodarcze przyczyniło się do poprawy sytuacji w zakresie zatrudnienia i sytuacji społecznej w całej Europie, konieczne jest podjęcie działań w celu zapewnienia korzystania z praw socjalnych i zapobiegania zagrożeniom wynikającym z coraz większych podziałów społecznych.

Każdy pracownik w Europie zasługuje na uczciwe warunki pracy. Ubóstwo pracujących nadal utrzymuje się powyżej poziomów sprzed kryzysu w większości państw UE, przy czym niemal jeden na dziesięciu pracowników w Europie zagrożony jest ubóstwem. W kilku państwach członkowskich odsetek osób, które są zmuszone do pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy, zmniejsza się, ale jednak pozostaje wysoki, a rozpowszechnienie nietypowych form pracy przyczynia się do segmentacji rynku pracy. W tym kontekście zapewnienie każdemu pracownikowi godziwego wynagrodzenia, wspieranie przechodzenia na umowy na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, a także inwestowanie w ludzi i ich umiejętności są ważnymi celami polityki. W krajach, w których dialog społeczny jest słabo rozwinięty, należy promować większe zaangażowanie partnerów społecznych oraz bardziej wspierać ich w budowaniu zdolności. W celu zapewnienia, aby pracownicy nadal otrzymywali wsparcie również w przypadku silnego wstrząsu gospodarczego, europejski program reasekuracji świadczeń dla osób bezrobotnych SURE mógłby uzupełniać działania krajowe. Ponadto UE powinna zintensyfikować działania na rzecz zwalczania wszelkich form nielegalnego zatrudnienia, które przyczyniają się do dumpingu socjalnego i wycisku pracowników.

Kobiety nadal znajdują się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Pomimo ogólnie lepszych wyników edukacyjnych kobiet różnice pod względem wskaźnika zatrudnienia i wynagrodzeń w stosunku do mężczyzn utrzymują się w ostatnich latach na zasadniczo niezmiennym poziomie. Wyeliminowanie tych różnic miałoby pozytywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Promowanie skutecznej polityki w zakresie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi oraz rozwiązanie kwestii demobilizujących do pracy świadczeń i ulg podatkowych mają zasadnicze znaczenie dla zwiększenia wskaźnika zatrudnienia kobiet i pomocy w walce z ubóstwem dzieci.

Propagowanie sprawiedliwości wymaga inwestowania w umiejętności, odpowiednich i zrównoważonych systemów ochrony socjalnej oraz zwalczania wykluczenia. Poprawa integracyjnego charakteru oraz jakości systemów kształcenia i szkolenia ma kluczowe znaczenie dla włączenia wszystkich osób w społeczeństwa przyszłości. Należy ograniczyć przedwczesne kończenie nauki oraz poprawić jakość i zwiększyć atrakcyjność kształcenia i szkolenia zawodowego. Inwestycje w umiejętności są dalece niewystarczające. Systemy ochrony socjalnej muszą zostać dostosowane, aby chronić wszystkich potrzebujących, niezależnie od ich sytuacji w zakresie zatrudnienia. Europa musi również skuteczniej przeciwdziałać nierównościom, które dotyczą grupy zagrożone wykluczeniem, w tym osoby

z niepełnosprawnościami, Romów i migrantów, aby umożliwić tym grupom pełne wykorzystanie ich potencjału w przyczynianiu się do rozwoju gospodarki, systemów ochrony socjalnej i społeczeństwa. Starzenie się społeczeństwa powoduje, że coraz istotniejsze stają się inwestycje w opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonego charakteru systemu ochrony socjalnej, tak aby zapewnić sprawiedliwość międzypokoleniową.

Zwiększyły się wyzwania związane ze spójnością zarówno w obrębie poszczególnych państw członkowskich, jak i pomiędzy państwami członkowskimi. W następstwie kryzysu gospodarczego i finansowego pogłębiły się nierówności w dochodach i w dostępie do podstawowych usług w państwach członkowskich. Regionalne różnice w Europie nadal stanowią wyzwanie z uwagi na ich negatywny wpływ na wzrost gospodarczy. O ile od 2010 r. sytuacja gospodarcza najbiedniejszych regionów poprawiła się, przepaść gospodarcza w stosunku do bogatszych regionów jednak się zwiększyła, między innymi w wyniku spadku inwestycji. W niektórych przypadkach zmiany technologiczne i transformacja energetyki mogą dodatkowo tę przepaść pogłębić, chyba że zostaną zastosowane odpowiednie środki mające pobudzić konkurencyjność regionalną.

UE musi pozostać motorem spójności. Aby zniwelować różnice regionalne i społeczne, należy stworzyć możliwości dla tych, którzy nie czerpią bezpośrednich korzyści z otwarcia rynku i zmian technologicznych. Obejmuje to podnoszenie kwalifikacji poprzez lepsze kształcenie i szkolenie oraz zapewnienie odpowiedniej regionalnej konwergencji w takich kwestiach, jak dostęp do opieki zdrowotnej i edukacja o wysokiej jakości. Państwa członkowskie muszą kontynuować reformy w tym kierunku, wykorzystując w pełni narzędzia w budżecie UE. Łączność między regionami i dostępność mobilności mają kluczowe znaczenie zarówno dla spójności, jak i wydajności oraz wymagają odpowiednich inwestycji.

Punkt wyjścia podczas opracowywania i wdrażania polityki klimatycznej i polityki ochrony środowiska nie jest taki sam dla wszystkich państw członkowskich, regionów i miast. Dlatego też polityki przeciwdziałania zmianie klimatu muszą być nadal objęte spójnym podejściem, co pozwoli uniknąć osłabienia konwergencji. Chociaż ukierunkowanie na zrównoważony model gospodarczy może potencjalnie pobudzić wzrost i zatrudnienie w całej UE w perspektywie średnioterminowej, konieczne są środki z zakresu polityki mające na celu złagodzenie negatywnego wpływu na określone sektory i regiony w perspektywie krótkoterminowej. Niektóre sektory trzeba będzie przekształcić, a w wielu innych konieczne będą działania umożliwiające utrzymanie ich konkurencyjności. Skutki tych zmian mogą być odczuwalne w całej Europie w nierównym stopniu. Nowy mechanizm sprawiedliwej transformacji zapewni dostosowane wsparcie najbardziej dotkniętym społecznościom i regionom oraz zagwarantuje, że nikt nie pozostanie w tyle. Szczególny nacisk zostanie położony na przekształcenie regionów, które najbardziej odczuły skutki rezygnacji ze stosowania paliw kopalnych.

Oszustwa podatkowe, unikanie opodatkowania i licytowanie się na jak najniższe stawki podatkowe podważają zdolność państw do ustalania polityk podatkowych, które odpowiadają na potrzeby ich gospodarek i obywateli. Należy zoptymalizować krajowe systemy podatkowe i systemy świadczeń w celu zwiększenia zachęt do uczestnictwa w rynku pracy, zwiększenia uczciwości i przejrzystości oraz zapewnienia stabilności finansowej i adekwatności systemów opieki społecznej w zmieniającym się świecie pracy. Systemy

podatkowe powinny również zapewniać wystarczające dochody na inwestycje publiczne, edukację, opiekę zdrowotną i opiekę społeczną, gwarantować sprawiedliwy podział obciążenia oraz zapobiegać występowaniu zakłóceń konkurencji między przedsiębiorstwami. W tym kontekście zasadnicze znaczenie ma walka z praktykami agresywnego planowania podatkowego oraz sprawiedliwe opodatkowanie zglobalizowanych przedsiębiorstw. Unijne systemy opodatkowania osób prawnych wymagają pilnej reformy. Nie odpowiadają one realiom nowoczesnej gospodarki światowej i nie uwzględniają nowych modeli biznesowych w cyfrowym świecie. Tam, gdzie generowane są zyski, podatki i opłaty muszą również przyczyniać się do funkcjonowania naszych systemów zabezpieczenia społecznego, edukacji i ochrony zdrowia oraz naszej infrastruktury.

6. Stabilność makroekonomiczna

Unia Europejska musi jeszcze bardziej wzmocnić stabilność swojej gospodarki, rozwiązując kwestię utrzymujących się słabości na szczeblu krajowym i unijnym. Jest to warunek konieczny do zapewnienia odporności na przyszłe wstrząsy i do ułatwienia transformacji. W perspektywie krótkoterminowej oznacza to odpowiedzialną politykę gospodarczą, budżetową i finansową na szczeblu krajowym, a w długim okresie – adekwatne planowanie polityki. Oznacza to również, że na szczeblu UE należy podjąć działania w celu zakończenia kluczowych reform służących wzmocnieniu strefy euro.

Koordynacja krajowych polityk budżetowych, z pełnym poszanowaniem paktu stabilności i wzrostu, jest konieczna, aby wspierać właściwe funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej. Odpowiedzialne i reagujące na potrzeby polityki budżetowe, dzięki którym finanse publiczne staną się zdrowe i stabilne, są niezbędne do zapewnienia, by polityka fiskalna mogła spełniać wszystkie swoje funkcje. Przewiduje się, że kurs polityki budżetowej strefy euro będzie zasadniczo neutralny lub nieco ekspansywny w 2020 r. i 2021 r. Jednocześnie krajowe polityki budżetowe nadal nie są wystarczająco zróżnicowane w kontekście dostępnej przestrzeni fiskalnej w państwach członkowskich. Wprowadzenie rozważnej polityki budżetowej przez państwa członkowskie o wysokim poziomie długu publicznego przyczyniłoby się do zmniejszenia wskaźnika zadłużenia, ograniczyłoby podatność na wstrząsy i umożliwiłoby pełne funkcjonowanie automatycznych stabilizatorów w przypadku pogorszenia koniunktury gospodarczej. Z drugiej strony dalsze pobudzenie inwestycji i innych wydatków produktywnych w państwach członkowskich o korzystnej sytuacji budżetowej wspomogłoby wzrost gospodarczy w perspektywie krótko- i średnioterminowej, przyczyniając się jednocześnie do przywrócenia równowagi gospodarczej w strefie euro. W przypadku pogorszenia się perspektyw skuteczna reakcja wymagałaby sprzyjającego wzrostowi kursu polityki budżetowej na poziomie zagregowanym, a jednocześnie realizowania polityk przy pełnym poszanowaniu paktu stabilności i wzrostu, z uwzględnieniem sytuacji w poszczególnych krajach i z założeniem unikania procykliczności w możliwie największym stopniu.

Aby zapewnić stabilność, należy zająć się potencjalnymi źródłami wewnętrznej i zewnętrznej nierównowagi gospodarczej, chroniąc jednocześnie inwestycje w zrównoważoność i wydajność w przyszłości. Należy kontrolować nierównowagę zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, poprzez odpowiednie monitorowanie i reformy strukturalne.

Przy niskich stopach procentowych państwa członkowskie, które wymagają zmniejszenia zadłużenia, powinny przyspieszyć proces jego obniżania, nie narażając inwestycji. Obecne wysokie poziomy długu publicznego są źródłem podatności na zagrożenia w niektórych państwach członkowskich oraz stanowią przeszkodę dla rządów, które w razie potrzeby powinny zapewniać stabilizację makroekonomiczną. Redukcja zadłużenia będzie również konieczna, aby zapewnić państwom członkowskim swobodę fiskalną, która da pole manewru w przypadku przyszłych wyzwań oraz uwolni środki na inwestycje. Jest to szczególnie istotne w sytuacji ograniczonych bilansów banków i zadłużenia sektora prywatnego. Dalsze korygowanie dużej zewnętrznej nierównowagi zasobowej oraz zmniejszenie zadłużenia przedsiębiorstw i gospodarstw domowych ma istotne znaczenie dla zmniejszenia podatności na zagrożenia.

Poprawa jakości finansów publicznych ma duże znaczenie dla pobudzenia potencjalnego wzrostu gospodarczego i wsparcia transformacji gospodarczej związanej z wyzwaniami w dziedzinie klimatu i transformacji cyfrowej. Należy podejmować działania po stronie dochodów i po stronie wydatków, w drodze regularnych przeglądów wydatków, przy czym priorytetowo należy traktować wydatki, które sprzyjają długoterminowemu wzrostowi gospodarczemu, oraz stosować narzędzia planowania budżetu z uwzględnieniem kwestii środowiskowych. Po stronie wydatków należy regularnie przeprowadzać przeglądy wydatków, a wydatki, które sprzyjają długoterminowemu wzrostowi gospodarczemu, w szczególności wydatki na edukację, zatrudnienie i inwestycje, powinny być traktowane priorytetowo. Po stronie dochodów podatki powinny wspierać przejście na zieloną gospodarkę, być bardziej sprawiedliwe i powinno się je przenieść na źródła, które wywierają mniej szkodliwy wpływ na wzrost gospodarczy.

Konieczne jest dalsze wzmocnienie sektora finansowego poprzez dokończenie tworzenia unii bankowej i unii rynków kapitałowych. Należy to zrealizować między innymi poprzez ustanowienie europejskiego systemu gwarantowania depozytów, ograniczenie liczby kredytów zagrożonych, zajęcie się kwestią powiązań między bankami a państwami, poprawę przepisów dotyczących niewypłacalności banków oraz przyjęcie środków na rzecz dalszego zwiększenia integracji finansowej. Jednocześnie należy ściśle monitorować wzrost jednostkowych kosztów pracy lub gwałtowny wzrost cen nieruchomości w wielu krajach, dostosować ramy makroostrożnościowe i, w razie konieczności, zastosować odpowiednie środki, aby zapobiec narastaniu nowych zakłóceń równowagi. Dalsze prace nad unią rynków kapitałowych są konieczne, aby zdywersyfikować źródła finansowania przedsiębiorstw i możliwości inwestycyjne oszczędzających, zwiększając w ten sposób udział sektora prywatnego w podziale ryzyka w strefie euro. System finansowy musi również być bardziej odporny na zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa i zagrożenia klimatyczne.

Europa potrzebuje dobrze ukierunkowanych inwestycji, które będą wspierać przejście na neutralną dla klimatu i w pełni cyfrową gospodarkę. Należy w pełni korzystać z elastyczności, jaką umożliwia pakt stabilności i wzrostu, tak aby zapewnić konieczne inwestycje przy jednoczesnej ochronie stabilności budżetowej. Pomoże nam to uzyskać bardziej sprzyjający wzrostowi kurs polityki budżetowej w strefie euro i jednocześnie zachować odpowiedzialność budżetową. Sprawne przyjęcie nowych wieloletnich ram finansowych ma również kluczowe znaczenie dla zapewnienia szybkiej dostępności

dodatkowych inwestycji służących wsparciu transformacji cyfrowej i klimatycznej (zob. ramka 2).

Wszystkie powyższe elementy będą miały zasadnicze znaczenie dla zwiększenia międzynarodowej roli euro, które jest kluczowym czynnikiem wzmacniającym pozycję Europy na rynkach światowych. Pomoże to europejskim przedsiębiorstwom, konsumentom i rządowi przetrwać niekorzystne wydarzenia zewnętrzne i umocni rolę gospodarki strefy euro na arenie międzynarodowej. Pilna potrzeba podjęcia działań stała się jeszcze wyraźniejsza w obecnym kontekście, gdy globalna rywalizacja i zagrożenia dla systemu wielostronnego powodują pojawianie się nowych konfliktów gospodarczych w postaci konfliktów handlowych i walutowych, które te konflikty stanowią zagrożenie dla wielu korzyści wynikających z globalizacji.

Ramka 2: Wkład budżetu UE – potrzeba szybkiego przyjęcia nowych wieloletnich ram finansowych

Budżet Unii Europejskiej stanowi centralny punkt, jeśli chodzi o realizowanie naszych ambicji politycznych.

W oparciu o istniejące i nowe mechanizmy **plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy** zapewni inwestycje niezbędne do realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. **Mechanizm sprawiedliwej transformacji** obejmie najbardziej dotknięte regiony i zagwarantuje, że nikt nie zostanie pominięty.

Oczekuje się, że w ramach programu InvestEU uruchomione zostaną dodatkowe inwestycje w wysokości ponad 650 mld EUR do 2027 r. poprzez wykorzystanie gwarancji UE. Jest to kluczowy instrument służący przyciąganiu prywatnych środków finansowych, aby propagować cele UE.

Fundusze polityki spójności (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny Plus, Fundusz Spójności) odgrywają kluczową rolę we wspieraniu spójności społecznej i terytorialnej w naszych państwach członkowskich, regionach i na obszarach wiejskich, aby mogły one sprostać cyfrowej i zielonej transformacji naszego świata. We wniosku Komisji dotyczącym kolejnych wieloletnich ram finansowych ustalono ogólny przydział środków na politykę spójności na lata 2021–2027 na poziomie 374 mld EUR według cen bieżących.

Program wspierania reform rozszerzy zestaw narzędzi dostępnych na szczeblu UE służących wdrażaniu reform strukturalnych we wszystkich państwach członkowskich, zapewniając wsparcie zarówno techniczne, jak i finansowe. W ramach tego programu instrument budżetowy na rzecz konwergencji i konkurencyjności ma wspierać reformy i inwestycje w państwach członkowskich należących do strefy euro.

Dlatego też rekordowe kwoty z budżetu UE zostaną zainwestowane w zaawansowane badania i innowacje, z wykorzystaniem pełnej elastyczności następnego budżetu UE, co pozwoli skupić się na obszarach o największym potencjale. Program „Horyzont Europa” zapewni 98 mld EUR na inwestycje w innowacje w UE.

Budżet UE będzie pełnił rolę katalizatora dla pobudzenia zrównoważonych inwestycji prywatnych i publicznych oraz skierowania wsparcia UE na rzecz przejścia na czystą energię tam, gdzie jest ono najbardziej potrzebne. Już w programach wydatków w ramach

obecnego długoterminowego budżetu na lata 2014–2020 wzrosło znaczenie klimatu i środowiska. Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej zostały uwzględnione we wszystkich głównych obszarach wydatków UE i do nich włączone. W swoim wniosku dotyczącym budżetu UE na kwotę ponad 1 bln EUR w latach 2021–2027⁵⁾ Komisja Europejska zwiększyła swoje ambicje, w związku z czym co najmniej 25 % wydatków zostanie przeznaczonych na działania związane z klimatem; stanowi to 320 mld EUR. W ramach przyszłej wspólnej polityki rolnej (WPR) nowa zielona struktura w większym stopniu przyczyni się do ochrony środowiska i klimatu; oczekuje się, że działania w ramach WPR wniosą wkład w wysokości 40 % całkowitej puli środków finansowych WPR w osiągnięciu celów klimatycznych.

7. Zmiana ukierunkowania europejskiego semestru

Nowa strategia na rzecz wzrostu, koncentrująca się na trwałej konkurencyjności, pomoże nam w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju. Wyzwania gospodarcze, społeczne i środowiskowe mają znaczenie dla całej gospodarki. Aby osiągnąć sukces, konieczne będą znaczne wysiłki we wszystkich obszarach polityki na szczeblu unijnym i krajowym. Kluczowym czynnikiem sukcesu jest zdolność organów publicznych do ukierunkowania polityki gospodarczej, społecznej i budżetowej na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. Wkład ze strony różnych szczebli sprawowania rządów w ramach UE w osiąganie celów zrównoważonego rozwoju jest złożoną kwestią ze względu na podział kompetencji między państwami członkowskimi a instytucjami UE. Chociaż wyzwania związane z transformacją są realizowane wspólnie, różne są punkty wyjścia: niektóre państwa członkowskie są bardziej narażone na zagrożenia gospodarcze, społeczne i środowiskowe lub muszą poczynić większe postępy na drodze do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym w państwach członkowskich konieczne są różne, jednak ściśle skoordynowane, strategie polityczne. W ciągu ostatnich dziesięciu lat europejski semestr stał się kluczowym narzędziem koordynacji krajowych polityk gospodarczych i zatrudnienia. Może on zatem pomóc w ukierunkowaniu tych strategii politycznych na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju poprzez monitorowanie postępów i zapewnianie ściślejszej koordynacji działań krajowych w dziedzinie polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia, koncentrując się na kwestiach mających skutki dla całej gospodarki.

Zmiana ukierunkowania europejskiego semestru rozpoczęła się już w ramach szerszej interpretacji gospodarczej przedstawionej w niniejszej rocznej strategii zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Będzie ona kontynuowana w sprawozdaniach krajowych na 2020 r., zawierających analizę sytuacji społecznej i gospodarczej w państwach członkowskich przeprowadzoną przez Komisję. Pierwszy etap polegać będzie na tym, że sprawozdania na 2020 r. obejmą pogłębioną analizę i monitorowanie celów zrównoważonego rozwoju. Będą one zawierać nową specjalną sekcję poświęconą zrównoważeniu środowiskowemu, stanowiącą uzupełnienie analizy wyzwań gospodarczych i społecznych. Ma to na celu wspieranie działań państw członkowskich poprzez określenie synergii i kompromisów między polityką środowiskową, społeczną i gospodarczą na szczeblu

⁵ Wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027, COM(2018) 322 final.

krajowym. Analiza sprawozdań pomoże również w wykorzystaniu środków UE na zrównoważone inwestycje w Unii Europejskiej. Oprócz tej nowej sekcji każde sprawozdanie krajowe będzie też zawierać nowy załącznik przedstawiający wyniki poszczególnych państw członkowskich w zakresie celów zrównoważonego rozwoju. W tym nowym załączniku uwzględnione zostaną postępy każdego kraju w oparciu o określony przez Eurostat zestaw unijnych wskaźników dotyczących celów zrównoważonego rozwoju. Ponadto Komisja zwróciła się do państw członkowskich o podsumowanie postępów poczynionych w zakresie celów zrównoważonego rozwoju w ich krajowych programach reform, jako jakościowe uzupełnienie opartego na wskaźnikach monitorowania przez Komisję w ramach semestru, które obejmie aspekty ogólnogospodarcze powiązanych polityk. Celem nie jest tworzenie dodatkowych obciążeń administracyjnych dla administracji krajowych, lecz raczej wykorzystanie istniejących krajowych narzędzi monitorowania, takich jak na przykład coroczne dobrowolne przeglądy krajowe przewidziane na szczepku ONZ, aby zapewnić bardziej przydatne wskazówki i koordynację na poziomie UE. W oparciu o sprawozdania krajowe wnioski Komisji dotyczące zaleceń dla poszczególnych krajów na 2020 r., które mają zostać przyjęte w maju, będą podkreślać wkład krajowych reform w osiąganie postępów w realizacji konkretnych celów zrównoważonego rozwoju, w przypadkach gdy mają one zasadnicze znaczenie dla zapewnienia koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w odniesieniu do wyzwań gospodarczych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Dzięki wprowadzeniu tego nowego podejścia w ramach bieżącego cyklu europejskiego semestru i przez kolejne lata semestr będzie bezpośrednio wspierał Unię Europejską i jej państwa członkowskie w realizacji celów zrównoważonego rozwoju w ramach polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia oraz zagwarantuje, że gospodarka będzie działała dla dobra wszystkich, a wzrost gospodarczy będzie mieć zrównoważony charakter.



Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych.

WNIOSKI I DALSZE KROKI

Realizacja strategii zrównoważonego wzrostu jest wspólnym przedsięwzięciem. Będzie ona wymagała połączonych działań i zaangażowania wszystkich podmiotów europejskich. Rada Europejska jest proszona o zatwierdzenie tej strategii. Państwa członkowskie powinny uwzględnić te priorytety, które Komisja niniejszym określiła, w swoich krajowych politykach i strategiach, zgodnie z ich programami stabilności lub konwergencji i krajowymi programami reform. Na tej podstawie Komisja zaproponuje zalecenia dla poszczególnych krajów, które zostaną ostatecznie przyjęte przez państwa członkowskie w Radzie. W związku z tym państwa członkowskie są ostatecznie odpowiedzialne za treść i wdrożenie tych zaleceń.

Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystywać dostępne unijne instrumenty polityki i instrumenty finansowania. Komisja jest gotowa wspierać państwa członkowskie w ich wysiłkach na rzecz reform, zapewniając wsparcie techniczne wszystkim państwom członkowskim, w szczególności poprzez proponowany Program wspierania reform. W ramach tego wsparcia w odniesieniu do państw członkowskich należących do strefy euro oczekuje się, że instrument budżetowy na rzecz konwergencji i konkurencyjności zapewni dostosowane zachęty i wsparcie dla reform i inwestycji. Ponadto fundusze polityki spójności odgrywają kluczową rolę we wspieraniu spójności społecznej i terytorialnej.

Zarządzanie gospodarcze i demokratyczna rozliczalność muszą iść ze sobą w parze. Parlament Europejski powinien mieć większy wpływ na zarządzanie gospodarcze w UE. W tym celu Komisja zaangażuje się w dialog z Parlamentem Europejskim na temat tego, jak poczynić postępy w tej kwestii. Pierwszym krokiem w tym kierunku będzie obecność w Parlamencie Europejskim członków Komisji odpowiedzialnych za sprawy gospodarcze przed każdym kluczowym etapem europejskiego semestru. Większa demokratyczna rozliczalność europejskiego semestru powinna przyczynić się do zwiększenia poczucia odpowiedzialności, a co za tym idzie – do realizacji reform. W szerszym ujęciu Komisja będzie kontynuować dialog z państwami członkowskimi i zachęca państwa członkowskie do zaangażowania parlamentów narodowych, partnerów społecznych i wszystkich innych zainteresowanych stron.